

Leergroei na drie jaar COVID-19: naar opleidingsniveau ouders en schoolweging

Citation for published version (APA):

Haelermans, C., van Vugt, L., Abbink, H., Baumann, S., & Hendrikse, A. (2023). *Leergroei na drie jaar COVID-19: naar opleidingsniveau ouders en schoolweging*. Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek. ROA External Reports NCO Factsheet No. 004

Document status and date:

Published: 30/11/2023

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Leergroei na drie jaar COVID-19: naar opleidingsniveau ouders en schoolweging

Dit is de zevende reeks factsheets waarin we kijken naar de leerontwikkeling van leerlingen in het primair onderwijs vóór en sinds de COVID-19-crisis. Tijdens de COVID-19 pandemie werden scholen en leerlingen geconfronteerd met schoolsluitingen, afstandsonderwijs en lesuitval. Hoewel deze ingrijpende periode steeds verder op de achtergrond raakt, blijft het belangrijk de leerontwikkeling te blijven volgen. In deze factsheet komen de volgende vragen aan bod: Hoe gaat het met de leergroei van Nederlandse leerlingen wanneer we kijken naar begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde in het schooljaar 2022/2023 ten opzichte van de periode vóór COVID-19? En hoe staat dat in verhouding tot de leergroei in de daartussen liggende schooljaren 2020/2021 en 2021/2022?

In deze factsheet kijken we naar de landelijke cijfers voor de Cito-vaardigheidsscores van leerlingen bij de domeinen begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde. Uit de vorige Factsheet (Factsheet 3-2023) is gebleken dat de grootste vertraging in het eerste halfjaar sinds COVID-19 is opgelopen, en dat er daarna weinig betekenisvolle afwijkingen waren. Echter, wanneer we een uitsplitsing maken naar groepen zagen we nog wel wat verschillen. In deze factsheet maken we een uitsplitsing naar twee relevante achtergrondkenmerken: het opleidingsniveau van de ouders en de hoogte van de schoolweging. We volgen hier geen leerlingen door de tijd, maar kijken naar de leergroei in een bepaald schooljaar, van leerlingen die in dat schooljaar in groep 4 tot en met 7 zitten.

Om de leergroei sinds COVID-19 te bepalen, berekenen we de leergroei van de drie afzonderlijke tussenliggende jaren tussen de E-toets in 2019/2020 en de E-toets in 2022/2023 (=sinds COVID-19). We vergelijken dit met de 'normale' leergroei in de periode vóór COVID-19: van de E-toets van 2016/2017 naar de E-toets in 2017/2018 én van de E-toets van 2017/2018 naar de E-toets in 2018/2019 (= vóór COVID-19).¹

Om de leergroei tussen domeinen makkelijker te kunnen vergelijken, laten we gestandaardiseerde gemiddeldes van de leergroei zien. Op deze manier kan de leergroei op dezelfde schaal vergeleken worden, waarbij de gemiddelde leergroei vóór COVID-19 de 0-lijn is. Zo kunnen we in de rechterdelen van de figuren zien wat de afwijking in de leergroei is ten opzichte van de periode vóór COVID-19 (de verticale 0-lijn), en bij welk domein die afwijking het grootste is.²

De resultaten in deze factsheet zijn niet een-op-een te vergelijken met voorgaande factsheets over de afzonderlijke schooljaren sinds COVID-19.

Deze factsheet is substantieel anders dan de eerdere factsheets, waarin we leerlingen volgden tijdens de gehele periode sinds de start van COVID-19. Door databeperkingen is dat helaas niet meer mogelijk, en kunnen we geen cumulatieve effecten meer laten zien.

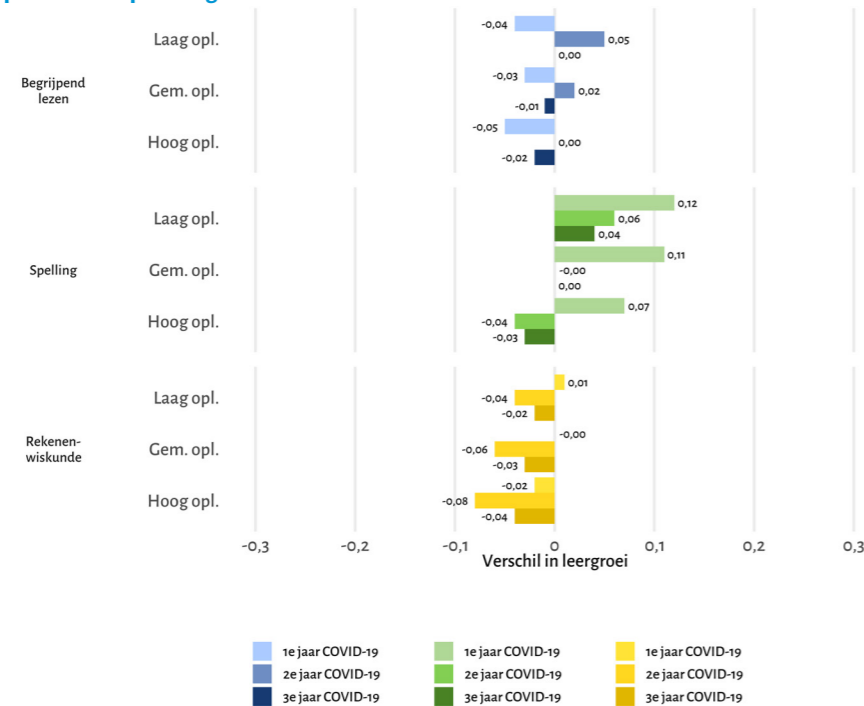
Highlights

- Bij de uitsplitsing naar opleidingsniveau ouders en schoolgewicht vinden we in het derde schooljaar sinds COVID-19 geen betekenisvolle verschillen ten opzichte van de periode voor COVID-19 bij begrijpend lezen en rekenen-wiskunde.
- Wel zien we bij spelling nog verschillen in het derde schooljaar sinds COVID-19 **tussen** de achtergrondkenmerken:
 - » Leerlingen met laagopgeleide ouders hebben een relatief hogere leergroei dan leerlingen met hoogopgeleide ouders.
 - » Leerlingen op scholen met de laagste of hoogste schoolweging hebben een hogere leergroei dan leerlingen op scholen met een tussenliggende schoolweging.

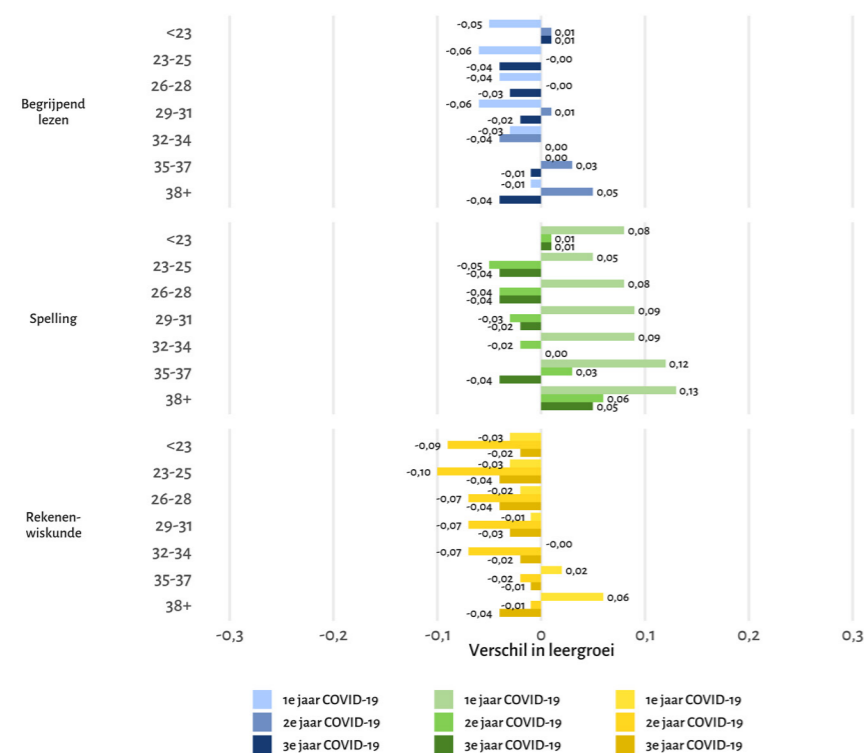
In **Figuur 1** zien we het verschil in leergroei ten opzichte van vóór COVID-19 van leerlingen voor begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde uitsplitst naar het opleidingsniveau van hun ouders.³ Bij begrijpend lezen zien we in het eerste schooljaar sinds COVID-19 nog een leervertraging bij leerlingen met hoogopgeleide ouders en in het tweede schooljaar een hogere leergroei ten opzichte van de periode vóór COVID-19 voor de leerlingen met laagopgeleide ouders. Deze verschillen zijn in het derde schooljaar sinds COVID-19 niet meer betekenisvol vergeleken met de periode vóór COVID-19. Bij spelling zien we in het eerste schooljaar sinds COVID-19 een hogere leergroei bij leerlingen met laag of gemiddeld opgeleide ouders ten opzichte van de periode vóór COVID-19 en in het tweede schooljaar is dit enkel nog het geval bij leerlingen met laagopgeleide ouders. In het derde schooljaar sinds COVID-19 zijn er geen betekenisvolle verschillen in de mate van leergroei meer in vergelijking met de periode vóór COVID-19. Bij rekenen-wiskunde zagen we bij leerlingen van ouders met een gemiddeld of hoog opleidingsniveau een leervertraging in het tweede schooljaar sinds COVID-19 maar dit is afgenomen in het derde schooljaar sinds COVID-19 tot een niet betekenisvol verschil. Enkel bij spelling zien we een betekenisvol verschil in leergroei tussen leerlingen met laag- en hoogopgeleide ouders: leerlingen met laagopgeleide ouders hebben een relatief gunstiger ontwikkeling in de leergroei dan leerlingen met hoogopgeleide ouders in het derde schooljaar sinds COVID-19.

Figuur 2 laat de uitsplitsing zien naar schoolweging. Bij begrijpend lezen zien we een leervertraging in het eerste schooljaar sinds COVID-19 ten opzichte van de periode vóór COVID-19 bij leerlingen op scholen met een lage schoolweging (tot en met 25 en tussen 29 en 31) en een licht hogere leergroei bij leerlingen op scholen met de hoogste schoolweging in het tweede schooljaar sinds COVID-19. In het derde schooljaar sinds COVID-19 is de leergroei vergelijkbaar met vóór COVID-19 ongeacht de schoolweging. Bij spelling zien we een iets diffuser beeld met ook grote verschillen tussen scholen maar ook tussen de schooljaren sinds COVID-19. In het derde schooljaar sinds COVID-19 zien we hogere leergroei bij scholen met een hoge schoolweging (onder 38+) en bij de overige schoolwegingen zien we geen betekenisvolle verschillen ten opzichte van de periode vóór COVID-19. Daarnaast valt op dat scholen met laagste en hoogste schoolweging significant afwijken van bijna alle niveaus van schoolweging ertussen. De verschillen zijn in de meeste gevallen groter dan 0,5 standaarddeviaties. Bij rekenen-wiskunde zien we in het eerste en tweede schooljaar sinds COVID-19 nog een groot verschil in de mate van leergroei wanneer we scholen met de hoogste en laagste schoolweging vergelijken: leerlingen op scholen met de hoogste schoolweging hadden een voorsprong op leerlingen met de laagste schoolweging. In het derde schooljaar sinds COVID-19 is de leergroei vergelijkbaar met vóór COVID-19 ongeacht de schoolweging.

Figuur 1. Gestandaardiseerd verschil in leergroei tussen de periode vóór COVID-19 (de verticale 0-lijn) en het eerste, tweede en derde schooljaar sinds COVID-19 voor begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde, uitgesplitst naar opleidingsniveau ouders

Figuur 2. Gestandaardiseerd verschil in leergroei tussen de periode vóór COVID-19 (de verticale 0-lijn) en het eerste, tweede en derde schooljaar sinds COVID-19 voor begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde, uitgesplitst naar schoolweging

Analyses gecontroleerd voor verschillen in opleidingsniveau ouders.

Let op

Bij de interpretatie van de gepresenteerde gegevens is het belangrijk om de volgende nuances aan te brengen:

- De resultaten in deze factsheet kunnen afwijken van voorgaande factsheets omdat we naar twee afzonderlijke jaren sinds COVID-19 kijken en deze twee jaren de twee volledige schooljaren betreffen waarin we met COVID-19 te maken hadden.
- We hebben alleen gegevens over de vaardigheden in begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde. We hebben geen gegevens over hoe de leergroei bij andere vakken zich ontwikkeld heeft en of de ontwikkeling in de kerndomeinen mogelijk ten koste is gegaan van de andere vakken en/of andere ontwikkelingsgebieden.
- We hebben geen gegevens over de gevolgen van de COVID-19-crisis op de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen.
- Naarmate COVID-19 steeds verder op de achtergrond raakt, wordt het ook moeilijker veranderingen in de leergroei toe te schrijven aan de gevolgen van COVID-19.

Wat kunnen we niet afleiden uit deze factsheet?

- Hoe de leergroei van eenzelfde leerling zich ontwikkeld heeft door de tijd. Het gaat namelijk om verschillende leerlingen in de drie aparte schooljaren. Zie voor de berekening van de leergroei van dezelfde leerlingen over de gehele COVID-periode Factsheets 2023-1 en 2023-2.
- Wat het verschil in de totale leergroei over de drie schooljaren sinds COVID-19 is. Doordat het verschillende leerlingen betreft is het niet mogelijk om het verschil in de leergroei van de drie afzonderlijke schooljaren bij elkaar op te tellen.

Wat kunnen we wél met de informatie uit deze factsheet?

- De leergroei van leerlingen in drie aparte schooljaren sinds COVID-19 vergelijken met de leergroei vóór COVID-19.
- De leergroei van leerlingen tussen de drie aparte schooljaren met elkaar vergelijken. Was de vertraging in de leergroei van leerlingen in groep 6 in het eerste schooljaar sinds COVID-19 bijvoorbeeld groter dan de vertraging in leergroei van leerlingen die in het tweede schooljaar sinds COVID-19 in groep 6 zaten? En hoe verhoudt zich voor deze groep de ontwikkeling in het derde schooljaar sinds COVID-19?

Eindnoten

- We laten het schooljaar 2019/2020 (E-toets van 2018/2019 naar de E-toets in 2019/2020) buiten beschouwing omdat COVID-19 halverwege dit schooljaar begon en het daarmee geen zuiver vóór of sinds COVID-19-schooljaar is.
- Voor verdere uitleg zie de Technische Toelichting op www.nationaalcohortonderzoek.nl/factsheets-leergroei.
- Lage opleiding is maximaal vmbo b/k diploma, mbo1 diploma of onderbouw havo of vwo; Hoge opleiding is HBO of WO.